

NARODNI DNEVNIK

Izbija vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 542.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Za pravice žene!

Včeraj smo objavili oglas Ženskega Saveza z ozirom na nameravano razširjenje srbskega državlanskega zakona na vso državo, kar bi imelo za posledico, da bi žena skoraj ne mogla podedovati premoženja. Narodni Ženski Savez je podvzel vsled tega energično in velikopotezno akcijo za odpravo § 398 srbskega drž. zakonika, ki jemlje ženi njeno najbolj primitivno pravico. Upati je, da bodo vse žene krepko podprle akcijo Narodnega Ženskega Saveza in s tem dokazale, da so zavedne in zato tudi politično zrele. Pričakujemo pa, da bodo tudi možje storili svojo dolžnost in z vso silo priskočili ženam v njih pravičnem boju na pomoč, ker bil bi kulturni škandal, če bi ta že ob rojstvu zastareli § 398. postal po skoraj sto letih veljaven za vso Jugoslavijo.

Jugoslovenom res ni očitati, da bi bili za pravice žene bogzna kako navdušeni, toda vseeno mislimo, da bo sedanja akcija žen naletela tudi pri možkih na odkrita simpatije. In neizbrisna sramota za možke bi bila, če bi bila naša nada zmotna.

Je sicer pri Jugoslovenih, kakor pri malokaterem drugem narodu, silno razvit kult o absolutni moški nadvrednosti in niso redki tisti Jugosloveni ki so ponosni na to, da v Jugoslaviji sploh govora ni o ženski volilni pravici. Toda pri sedanji akciji jugoslovenskih žen sploh ne gre za kake politične pravice žene, temveč gre samo za njene najbolj osnovne in najbolj svete pravice.

Gre za pravico žene in matere. In te pravice moramo vsi spoštovati, če ne bomo, da nam pogine rod. Zakaj jugoslovenski dom ohranjuje jugoslovenska žena. Ona je tista, ki nikdar ne pozna odmora in ki drži z neverjetnim samozatajevanjem tri vogale hiše pokonci tudi v najbolj težkih razmerah. In tej ženi ne priznati pravice na premoženju, ki ga je z nosila in obvarovala ona, je krivica, ki mora roditi samo slabe posledice. Ta krivica mora vzeti ženi zmisel za dom, ta krivica mora pa ubiti v njej tudi vsak patriotizem.

Popolnoma izključeno je in čisto nemogoče, da bi bila slovenska žena navdušena za Jugoslavijo, če bi ji ta vzela njeno najbolj prisluzeno in najbolj sveto pravico. Patriotizem žene polagamo v grob, če bi pustili, da se izvede blazna namera razširjenja § 398. srb. drž. zak. tudi na Slovenijo.

O tem si ne delajmo prav nobenih iluzij.

Dobro pa bi bilo, če bi ob tej priliki Jugosloveni sploh malo revidirali svoj nazor glede položaja žene v javnem življenju. Mislimo, da vsaj jugoslovenska mati to v polni meri zasluži!

Vendar je danes že malo težko trditi, da akademično naobraženi ženi ne gre volilna pravica, analfabetu pa na vsak način. Tudi mislimo, da bi se le težko dala zagovarjati teza, da ženski voditelji velikega zavoda ne gre volilna pravica, pač pa njenim nastavljenecem. In tudi na deželi bi našli polno primerov, ko bi objektivno opazovalec moral priznati, da marsikatera žena veliko preje zasluži volilno pravico ko marsikateri volilec.

V Sloveniji vidimo čudno nasprotje, da se klerikalci navdušujejo za žensko volilno pravico, liberalci so pa proti njej. Stališče enih ko drugih je dano iz strankarske špekulacije. Ne čudimo se, če nočejo biti liberalci, da rabimo iz praktičnih razlogov ta zastarel izraz, za žensko volilno pravico, ker bi s tem utrdili samo klerikalno pozicijo. Toda čudimo se,

Dr. Korošec o političnem položaju.

Na nedeljski seji vodstva SLS je imel g. dr. Korošec jasen govor o političnem položaju. Podajamo njegove glavne misli.

V ospredju zanimanja je vprašanje, če pride do sporazuma med radikalno in radičevsko stranko ali ne. Treba tu povdariti, da ta sporazum ne bi bil identičen z onim, ki so ga pri zadnjih volitvah zapisale na svoj prapor opozicionalne stranke. Mi hočemo s sporazumom izvršiti veliko sanacijsko delo in dati Hrvatom ter Slovincem vse državljanske svoboščine in pravice. Tak sporazum bi prinesel državi jakost, mir in bodočnost, dočim centralizem tega ne more doseči, ker se Slovinci in Hrvati z njim nikdar ne bi mogli sporazumeti. Slovinci smo se odločili za skupno življenje s Hrvati in Srbi, toda zahtevali smo od vsega početka, da se naša individualnost varuje. Na tem vztrajamo in zato sprejemamo državno edinstvo, odklanjamo pa narodno edinstvo, če se pod tem razume, da moramo Slovinci prenehati. Če hoče kljub temu kdo z nami tako edinstvo, naj se posloveni.

Druge vrste sporazum pa zamišljajo radikalni in radičevci. Ta njihov sporazum vsebuje le zahteve, da se verificirajo osporjeni mandati HSS, da se da svoboda Radiću, dr. Mačku in tovarišem, da se ukine obznana nad HRSS in da se preneha s preganjanjem hrvatskih volilcev.

Da se o tem pogajanja vodijo, je gotovo. Ni pa gotovo, če v cilju, da se ustvari skupna vlada. Pavle Radić izjavlja, da se še smatra za člana bloka narodnega sporazuma, dočim zatrjuje Pašić Pribiševiću isto glede na vladni blok. To sta edino kompetentni priči in nimamo vzroka, da bi jima ne verjeli.

Mogoče je, da pride med obema strankama do sporazuma in stvorita tudi skupno vlado. Potem je dvojno mogoče. Ali stopijo

Hrvati brez vseh pogojev v vlado, potem bi zapustili program bloka narodnega sporazuma. Ali pa stopijo v vlado z odkritim namenom, da izvršujejo blok program in razpišejo svobodne volitve. V tem slučaju ne bi jim delali niti mi, niti demokrati in muslimani ovir.

Toda Pašić ne želi sporazuma, temveč hoče razcepiti blok ter kompromitirati Radičevsko stranko.

Se nikdar ni bilo tako ugodne prilike za sklenitev sporazuma ko sedaj. S centralizmom se ne da urediti naših razmer. Naše mizerne finance in pa vulkanična tla zahtevajo, da se rešimo katastrofe. Zato pade velika odgovornost na one, ki bi sedanjo priliko zamudili.

Če bo blok obstal ali ne, bodo vendar vedno tu stranke, ki bodo delale za idejo sporazuma. Med temi strankami bo tudi SLS. Prepričani smo, da se bomo kmalu zopet skupno borili s Hrvati za svoje pravo v tej državi. To bo zadnja borba.

Pašić je danes absolutni gospodar politične situacije. Ker je počasen in slab gospodar, zastaja vse javno življenje. Stari kralji si vzamejo regenta, Pašić pa je ljubosumen na vse. Ne pusti nikogar, da bi vršil to, kar sam ne more in kar bi se moralo zgoditi. Niti tega ne da Pašić, kar je v ustavi objubil in niti oblastim ne da življenja.

Tudi vse parlamentarno delo stoji vsled počasne taktike Pašića. To ni več parlament, temveč samo kulisa za Pašičev absolutizem. Parlament ne dela, ker ga Pašić ne pusti delati in kar stori, je vse slabo in reakcionarno. Nesposoben absolutizem v ministrskem predsedstvu ubija vse.

Svoj govor je končal dr. Korošec s klicem: Glave pokonci, borba traja naprej, bodočnost je naša.

Zagrebski tisk o položaju.

Zagreb, 9. junija. Pred sestankom narodne skupščine se more razpoloženje poedinih parlamentarnih klubov v vprašanju sporazuma oceniti sledeče:

Radikalni klub gleda z ogromno večino s simpatijami na sporazum in pričakuje od sporazuma stabilizacijo v parlamentu in v upravi zemlje. Le majhen del je pripravljen in hoče, da se ohrani nacionalni blok, češ, da je nac. blok bolj izvežban v delu. Medtem so pristaši sporazuma mišljenja, da parlament pod vodstvom nacionalnega bloka ne bo mogel delovati, ker opozicija lahko prepreči delo, kadar hoče. Klub je pod dojmom Pašičeve avtoritete in bo zavzel

ono stališče, za katerega se bo izjavil g. Pašić.

Hrvatski selj. klub gleda zelo optimistično na sporazum in veruje, da bo do sporazuma tudi prišlo. Je pa tudi nekaj, ki priporočajo opreznost, da ne bi tok dogodkov in njihov razvoj dovedel kluba v težak položaj.

Nasprotno pa SDS skuša z največjo žilavostjo preprečiti sporazum. SDS je popolnoma desorijentirana in uporablja razne intrige, da bi se še obdržala na vladi, ker ve, da je končala, ako izpade iz vlade.

Stranke ožjega nacionalnega bloka bodo precizirale svoje stališče v sredo.

POVRATEK KRALJA.

Beograd, 9. junija. Danes se vrne v Beograd kralj, ki je obiskal te dni Kruševac in Kopaonik. Politični krogi smatrajo, da bo Pašić še danes obvestil kralja o dogodkih, ki so se odigrali v času njegove odsotnosti, zlasti pa o poslednjih sestankih s Pavlom Radićem. Iz dvorskih krogov doznavamo, da kralj z največjim zanimanjem spremlja razvoj dela na sporazumu.

PRED SEJO BLOKA NARODNEGA SPORAZUMA.

Beograd, 9. junija. Na seji širšega odbora bloka narodnega sporazuma se morajo razčistiti v prvi vrst odnošaji med

radičevci in ostalimi strankami bloka narodnega sporazuma. V krogih bloka, zlasti pri demokratih in klerikalcih vlada veliko nezadovoljstvo radi vedenja HSS. Ti krogi napravljajo pritisk na vodstvo bloka, naj ono zahteva od radičevcev jasen odgovor, ali želijo ostati še dalje v bloku narodnega sporazuma, ali pa želijo sodelovati z radikali in v tem slučaju izstopiti iz bloka.

INVALIDSKI ZAKON PRIDE Vendarle na vrsto.

Beograd, 9. junija. Jutri ob 4. pop. je sklicana seja odbora za proučevanje narčta invalidskega zakona.

da se niti najmanje ne trudijo, da bi si žene pridobili. Trdimo, da se klerikalna stranka v Sloveniji sploh ne da vreči, dokler bo stalo podedeško ženstvo v tako ogromnem številu v taboru SLS. Popolnoma napačno se je jeziti na žene, ker so za SLS. Bilo bi čudno, če ne bi bile, ker se le za nje SLS briga, liberalna stranka pa ne.

In ravno sedaj se odpira SLS. nad vse nevarna prilika za agitacijo med ženstvom. Reprezentanti liberalne stranke so v vladi, ki hoče vzeti ženi pravico,

da podeduje svojega moža. Kakšna možnost agitacije proti tej liberalni vladi! Ze iz teh strankarsko političnih vzrokov bi moral g. dr. Žerjav preprečiti razširjenje nekulturnega zakona na Slovenijo.

Za prave demokrate pa seveda strankarsko politični razlogi ne morejo biti merodajni, temveč odločilen je ozir na kulturo, ker bi nas moralo biti sram, če bi leta 1925. vzeli slovenski ženi pravico, ki jo je imela že varno. Nazaj ne smemo iti in zato ženi njeno pravico!

Obtožbe proti ministru Lukiniću.

Beograd, 9. junija. Pravni minister Lukinić je včeraj odpotoval iz Beograda incognito, neopaženo, da ni nihče o tem vedel. Odpotoval je v Karlove Vari in je poslal pred svojim odhodom pismo predsedniku skupščine z zdravniškim izpričevalom, da se mora skozi 6 tednov vzdržati vsakega fizičnega in duševnega napora radi boleznin in naj se sklepanje o njegovi obtožnici odgodi do 29. junija t. l.

Po zakonu o ministrski odgovornosti, ako je vložena obtožnica proti kakemu ministru, mora obtožnica čez 15 dni, potem ko je bila razdeljena poslancem, priti pred narodno skupščino. Obtožnica je bila vložena 6. t. m. Zakon predvideva, da more skupščina s svojim sklepom odgoditi razpravo o obtožnici še za 10 dni. Ker se zakon o tej stvari torej dovolj jasno izraža, se predstavke Lukinića ne more vzeti v obzir, marveč more edino skupščina podaljšati rok za 10 dni.

ANGLEŠKO - FRANCOŠKI SPORAZUM.

Pariz, 8. junija. Med Briandom in Chamberlainom je dosežen v vseh vprašanih sporazum. Velika Britanija jamči Franciji nedotakljivost vzhodne meje, kakor je določena s Versajsko pogodbo. Glede mej Poljske in Češkoslovaške ne prevzema velika Britanija sicer nobene jamstva, prepušča pa Franciji popolnoma proste roke. Meje Češkoslovaške in Poljske so pod varstvom Zveze narodov. V slučaju, da bi bile Poljska in Češkoslovaška napadeni, sme Francija prestopiti tudi nemške meje, ne da bi Velika Britanija videla v tem kršitev demilitarizacije poreske cone. Doseženi sporazum je znova utrdil francosko-velikobritansko prijateljstvo in razočaral Nemčijo.

RUMUNSKO-JUGOSLOVENSKA POGAJANJA.

Beograd, 9. junija. V teku včerajšnjega dne sta rumunska in naša delegacija nadaljevali delo na vprašanju plovbe po Donavi pri Železnih vratih (Džerlap). Razpravljali sta o raznih konkretnih vprašanih, ki zanimajo obe državi. Pogajanja se nadaljujejo.

PAŠIĆ ODPOTUJE V ZDRAVILIŠČE.

Beograd, 9. junija. Te dni so pregledali zdravniki g. Pašića. Ugotovili so, da je Pašiću potrebno daljše lečenje in da mora oditi v kopelj. Računa se, da bo g. Pašić v najkrajšem času odšel v Karlove Vari.

Samostojni demokrati želijo predvčerajšnji sestanek g. Pavla Radića s Pašićem prikazati kot zadnji sestanek med zastopnikom radikalov in med zastopnikom radičevcev. Bližnja bodočnost bo pokazala, koliko je resnice v njih trditvi.

KONFERENCA RADIKALNIH PRVA-KOV.

Beograd, 9. junija. Včeraj je bila v predsedništvu skupščine konferenca med Ninčićem, Trifkovićem, Živkovićem, Srškićem in Subotićem. Razpravljali so o vedenju radikalov o priliki debate pri današnji seji skupščine, na kateri se bo razpravljalo o interpelaciji g. Voje Marinkovića.

Včeraj so se neki vodilni člani demokratskega kluba razgovarjali o reorganizaciji stranke in o delu v skupščini.

JUTRAJŠNJI ŠTEVILKI PRILOŽIMO VOZNI RED.

Dr. R.

Politični utisi iz Rima

Rim, maja meseca.

Gledam na antični Rim s Palatina. Forum Romanum, središče nekdanjega vseobvladajočega mesta leži pod mano. Teško se je živčeviti naši mentaliteti v one čase nazaj in občutiti vso tragiko zgodovine in človeštva sploh. Preveč smo odumrli, preveč topi stroji. Tako ko da bi me kdo tiščal za lobanjo, mi je skoraj neprijetno. Mehanično se spominjam vtepane latinščine skozi dolga leta gimnazijskega veselja in trpljenja. Govorniška tribuna rostra — tu so nekaj in skozi dolga stoletja govorili oratorji in politiki rimski. Koliko ponosa, koliko resnice, koliko laži in slavoželja, koliko trepetu pred pranum vulgus. Tam je imel Antonij svoj slavni govor za padlim Cezarjem! Ej, vi templji in spomeniki in loki triumfa in nekdanje slave! Še od tebe Titov lok, ki si pričla proroških besed Mesije, je ostal komaj kamen na kamenu! Samo skelet mrtvega velikana je pred mano.

Ta mrtva veličina jemlje pogum in ubija stremljenje. Mogoče samo trenutno. Mogoče je to vzrok, da moderni Rim nikamor ne more. Še Goethe je bil obupan, ko je čital Shakespearja. Ti spomini so, ki dušijo mlado Italijo. In Mussolini dolgo ni v politični areni to, kar je Goethe na Parnasu. Kaj je danes? Uniforma; — uniform pa toliko in tako kričečih in — bivših, da presedajo. Starorimska priprostost, naravnost, neizprosna doslednost in smotrenost pa zbuja skoraj malodušje. Mrzli ljudje so bili to; hlad veje iz njih stavbišč in obrazov. Še kamen je — organiziran kamen. Vsaka stopnica, vsak stebel, vsaka mišica in poteza ima nekaj onega neskončno ponosnega in hladnega dr. Romanus sum! — Število pri narodu in njegovi usodi ne odloča.

Moj potopis ima tukaj za antičnim Rimom obdelan — srednjeveški, t. j. katoliški Rim. V St. Maria Maggiore se pripraviš nanj. Kajti ona stoji ohranjena od četrtega stoletja. To pove Bädcker, omenja pa se tudi skoraj v vsaki pridigi v tej cerkvi. Slovenski romarji so gotovo tudi to — zanimivost — slišali. Za katoliški Rim in njega doumetje pa za doščka kupola sv. Petra. Ona je simbol katolicizma sploh. Gledal sem jo z različnimi očmi. Prijaznimi, žaljubljenimi — iz Vatikana. Temnimi in zavidnimi — z okenj Quirinalskih kraljevih palač, ki krijejo s hrbtom Porto Pio, kjer so vkorakali Garibaldinci. Nevtalnih — z monte Pincia, kjer je samo veselje in — drage kavarnе. Dolgo sem gledal kupolo in marsikaj mi je postalo jasno.

Francija in garancijski pakt.

Vprašanje varnostnega pakta je zopet na dnevnem redu in vzbuja veliko zanimanje v vseh diplomatskih krogih. Zato ne bo odveč, ako podamo glavne smeri zunanje politike Painlevéjevega kabineta.

Politika Painlevéjevega kabineta je v bistvu enaka isti, ki jo je začel z velikim uspehom Herriot. Razlikuje se od Herriotove politike samo po metodah, ki se jih poslužuje. Izprememba metod je pa nekaj popolnoma naravnega. Herriot je bil idealist, dočim je Briand trezno misleč človek. Razven tega se ne sme pozabiti, da so nastale, odkar je zapustil Herriot ministristvo zunanjih del, v Nemčiji velike politične izpremembe. V novi Nemčiji, ki ji predseduje maršal Hindenburg, obstoje drugi problemi, kakor v Nemčiji za časa Eberta.

Ko je prejel Herriot nemški memorandum, je izdelal noto, v kateri se je bavil predvsem z nedostatki nemškega memoranduma. Ti nedostatki so nesporni. Nemška nota prehaja molče preko problema italijanske meje, preko priklopitve Avstrije, prav tako preko vprašanja vzhodnih mej. Ta memorandum ne omenja niti tako važnega vprašanja, kakor je vstop Nemčije v Zvezo narodov.

Herriotova nota je naglašala vse te nedostatke ter pozvala Nemčijo, da raztolmači lojalno vsa ta vprašanja. Pri tem je izhajala francoska nota iz stališča, da je neobhodno treba verovati, da ima Nemčija dobre namene vse dolejš, dokler se ne dokaže nasprotnega.

Od padca Herriotovega kabineta so se prilike zelo izpremenile. Nemci so izvolili za predsednika maršala, ki ga smatrajo zaveznik za enega od glavnih vojnih krivcev in ki je v očeh Nemcev personifikacija militarističnega duha, če ne direktno personifikacija misli na revanšo. Zadnji raport Gilberta Parkerja je, kakor se zdi, zelo vznemirjajoč. Hindenburgov prihod v Berlin je bil velika manifestacija desnice, iz katere so bili republikanski elementi izključeni. Na bistri duh Brianda so napravili ti dogodki velik utis.

Ker pripisuje Francija nedostatkom memoranduma od 8. februarja veliko važnost, bi mogla najti Nemčija v tem razlog, da umakne svojo ponudbo pakta ter očita Franciji, da onemogoča zgradbo veličastne zgradbe, ker je po mnenju gotovih publicistov tre-

Roko na srce! Katoliški Rim je močnejši kot misli marsikdo izmed nas. Tiho in neslišno se dajejo povelja; ampak izvršujejo jih milijoni. Izgleda, da je katoliški Rim res v renesansi. Kako grandiozna in kako grozna, skoraj nečloveška obenem je misel o nebesih (— kjer je samo in najvišje veselje) — in peklu (kjer je samo in brezupno trpljenje), ločenih po prepadu, ki ga prekorajš v trenutku; v eni sami misli. Kak velik greh — vezati in enačiti pravno normo — po človeku izmišljeno nepopolnosti in zmoti podvrženo — zahtevi vesti in notranjega nagona. O da bi bilo mnogo Strossmajerjev med nami! Kajti v drugo nam preti »veliki inkvizitor«; to pot z lilijo v roki in sladko besedo na jeziku. Dvoje svetovnih nazorov, dvoje grupacij; po hoji, po obleki, po postavi in fiziognomiji se ločimo. Rojeni smo različni! O da bi bil naš narod med živimi! Da bi ne bil začaran v ta — krog mrtvih solne!

Kdor hoče k papežu, mu treba priporočila dvornega ordinariata. Pa tudi sicer se pride. Tako more vsakdo videti misteriozno osebo nezmotljivega vladarja vesoljne cerkve. On — pontifex maximus, servus servorum Dei, vicarius Christi — prihaja v skromni beli obleki, tiho in neslišno. Kaka imenitna zveza med aristokratizmom cerkvenega ustroja in to demokraciostjo! Ali je vse to premišljeno? Ali sem samo jaz prenezaupljiv? Ah — Napoleon pravi: »on ne peut pas regner d'hommes qu'avec la phantasie«. In Napoleon je bil velik državnik! Ni brez vzroka očital Rimu: ljudi mi vzameš, mrlje mi vrneš pred noge nazaj! Ni bil Bismarkov kulturni boj samo domišljevana nevarnost!

Moderni Rim? Vstajajoča Italija? E — mirna Bosna. Saj so čisto simpatični ti Italijani. Najbolj simpatično nam je menda na njih, da niso kakor so bili njih dedi. Kako naj rečem. Mogoče so malo podobni Hlestatokovu iz Revizorja. Mislim, da so ravno njih slavni pradedi, ki se nanje toliko sklicujejo oni, ki jim ne dajo rasti. Ne more uspevati tako nežna rastlina nad tako floro in v tako težkem zraku. Spomenik Viktorja Emanuela je baje največji spomenik na svetu; in tudi na enem najlepših prostorov. Toda kaj je ta simbol združene Italije proti antičnemu Rimu? Čeden, prijeten, sladak, ampak — lahak. Postavil bi poleg Emanuela našega (Meštrovčevega) kraljeviča Marka! Vem, da bi naši neustrašeni sosede vsako jutro plašno gledali, če ne leži slavni njih konj in konjenik polomljen sredi Piazza Venezije.

ba, da bo garancijski pakt rezultat skupnega dela Stresemanna in bivšega generalnega kontrolorja otomanskih dolgov sira Edgara Vincenta, ki je postal medtem lord d'Abernon. Zato skuša Briand rešiti vprašanje drugim potom. Poudarja nenavadno, da želi Francija rešitev varnostnega vprašanja. Pozdravlja korak, ki ga je storila Nemčija, poudarja pa jasne in vznemirjajoče praznine, ki se nahajajo v nemški ponudbi. O vsem tem bo govor pozneje. Briand se naslanja na tri člene (42.—44.) versajske mirovne pogodbe, v katerih je odredena demilitarizacija cene na desni strani Rena. Ker pa ti členi ne določajo podrobnosti te demilitarizacije, temveč samo osnovni princip, bi bilo res zelo koristno, če bi se dosegel v tem oziru z Nemčijo sporazum. Zakoni vseh držav so izpolnjeni s paralelnimi naredbami uprave. Ali bi ne bilo treba postopati enako tudi glede odnošajev proti Nemčiji, katere obveznosti so tako množične? Treba bi se bilo pač sporazumeti, nato pa izvesti dejtaje praktično. Na ta način bi bil problem varnosti rešen na naraven način. Kadar Nemčija ne bo mogla upasti v cono na desni strani Rena, takrat bo onemogočen nemški napad na Francijo. Ta pakt nikakor ne bi nasprotoval interesom ostalih zaveznikov, ki so bili dalj časa in opravičeno vznemirjeni vsled nemških ponudb. Kakor že danes vemo, zahteva Francija, da naj se registrira garancijski pakt pri Zvezi narodov. Ker pa ga je mogoče registrirati v Zenevi samo v sporazumu med člani Zveze narodov, je ločeno, da mora Nemčija vstopiti pred podpisom v Zvezo narodov.

S tem bi bil rešen tudi problem nemških mej. Z vstopom v Zvezo narodov bi se Nemčija obvezala, da bo respektirala člane Zveze. Kakor nam je znano, formulira člen X. pravil Zveze narodov garancijo mej, člen XVII pa precizira to mejo podrobno. Sicer se pa ne sme danes podcenjevati splošne želje po svetovnem miru, ki je jako velika garancija zoper nov nemški napad. Vsi zavezniki so obvezani podvzeti vse potrebne mere. Žal bo vojska še dolgo časa potrebna, da bo dana beseda garantovana s silo. Ako pokaže Nemčija dobro voljo, ako bo šla pot, ki ji jo je pokazal zadnje dni Briand, bo storjen velik korak na potu pacifikacije Evrope. (Ceps.)

Se enkrat o „komunističnih“ srednješolcih.

(Iz dijaških krogov.)

Dosti se je pisalo po časopisih o preganjanju »komunističnih« dijakih. Vseeno ne bo škodovalo, da se še enkrat dotaknemo tega vprašanja, posebno ko vedno in vedno izziva v to najbolj reakcionarni časopis Slovenije. Tri stvari so, ki jih moramo vsako posebej obdelati, namreč: »komunizem« med dijaštvom, profesorji in »napredno-nacionalni« dijak.

Kratka je zgodovina naše države, toda že smo bogati na slabih izkušnjah in razočaranjih. Višek razočaranja pa je prosvetno

ministrstvo, ki nas dijake najbolj zadeva. V našo prosveto se je vrnil poklicni politik, ki hoče spraviti prosveto v službo stranke. Še je v našem spominu kršitev avtonomije univerze, protizakonite odstavitve univerzitetnih profesorjev z rektorjem na čelu, kri v avli beograjske univerze, partizanska razdelitev štipendij, persekucije profesorjev itd. Jasno je, da naša idealna mladina ne more gledati tega načina vodstva najvišje dobrine naroda, prosvete. Da bo pa ravno naš dijak odporen, je pa naravno, ker vidi, da se hoče

s trudom na tako visoko stopnjo spravljeno kulturo uničiti. Mladina Prešerna in Cankarja se ne kloni.

To je en vzrok »komunizma«, drugi pa je ta: naša mladina je zrela za razna politična vprašanja, ona jih hoče reševati. Tega jim pa današnji ustroj gimnazij ne nudi in zato si pomagajo sami. Ker ne dobe sistematičnega študija v teh vprašanjih, berejo, kar jim pride pod roko, tako tudi komunistične knjige. Ker so te najbolj radikalne, imajo na mladino še posebno privlačno silo. Mladina hoče nekaj novega, posebnega, če vidi to v komunizmu, je krivda vseh reakcionarnih elementov. Pravi se, da je dijaštvo anacionalno. Dobro! V čem pa vidite vi, reakcionarci, nacionalizem, ali mogoče v tem, da zjutraj, opoldne in zvečer zakličete: »Sem za edinstvo, živel narod«? Edini pravi nacionalizem je gnotni in kulturni povzdignaroda. Kdo je proti takemu nacionalizmu? Mladina gotovo ne! Ves srednješolski »komunizem« je le glasen protest proti sedanjim neznojni atmosferi in memento onim, ki vzdržujejo to atmosfero.

Slov. Narod« piše, da so profesorji postopali premilo z mladino. Kaj takega si more dovoliti le oni list, ki dan za dnem blati, kar je poštenim ljudem sveto. Resnica pa je, da so nekateri profesorji in ravnatelji na vse mogoče načine poskušali iz dijakov izvleči, kar bi jih moglo kompromitirati. To so bili tisti, ki so molčali, ko so bili preganjani njih stanovski tovariši. Popolno nerazumevanje mladine, to je glavna karakteristika teh vzgojiteljev, zato ni čudno, da jim mladina ne sledi.

Najbolj žalostno pa je, da nastopajo kot »špeci« napredno-nacionalni dijaki. Strpnost prepričanja mora biti mladini sveta stvar. Svobodoljublje je bilo last vseh velikih mož. Ta sveta stvar pa je bila profanirana od onega dijaštva, ki se s ponosom imenuje »napredno«. Ni bila še pozabljena ona sramota, ko so napredni akademiki denucirali svoje kolege kot »komuniste«, da niso dobili štipendije. Prišla je že druga sramota, sedaj sramota srednješolskega naprednega dijaštva, ko so denucirali svoje kolege kot »komuniste«.

Obračamo se na oni poštene del našega dijaštva, ki čuti v sebi še ponos in čast, da ne pusti, da se med njo razvije »špecarstvo« in da bi se soščolci morali varovati pred soščolcovaduhli!

Francosko-poljska zveza.

»Manchester Guardian« objavlja besedilo ravnokar sklenjenega francosko-poljskega dogovora. Dogovor se glasi:

Poljska in francoska vlada, z isto željo, skupno podpisane dogovore ohraniti oziroma zajamčiti dogovore, ki bi bili v bodočnosti sklenjeni od ene ali druge z namero, da se mir v Evropi zasigura in obrambo lastnega ozemlja in njih skupnih političnih ter gospodarskih interesov obvaruje, sta sklenili sledeče:

Člen 1. Da svoja k miru usmerjena prizadevanja poenostavi, se obvezujeta obe vladi, da se posvetujeta o vseh vprašanjih, ki zadevajo obe državi in ki se nanašajo v duhu sklenjenih dogovorov in soglasju z določili Zveze narodov.

Člen 2. Ker je gospodarski razvoj predpogoj za obnovev mednarodnega reda in evropskega miru, se bosta obe vladi skupno posvetovali v pogledu medsebojne podpore in skupnega nastopa. Delovali bosta za razvoj gospodarskih odnošajev in sklenili bosta trgovinski dogovor in posebna določila o tem vprašanju.

Člen 3. Če bi v nasprotju s pričakovanimi in iskrenimi ter miroljubnimi namerami obeh dogovarjajočih se držav bila ena od njih brez vzroka napadena, se bosta obe vladi posvetovali o obrambi ozemlja ter tudi o zasiguranju njih upravičenih interesov, in sicer v okvirju prāmbule (uvodne note, ki predstavlja po zadržilu »Manchester Guardian« francosko-poljsko vojaško konvencijo tega dogovora.

Člen 4. Obe vladi se obvezujeta, da se pred sklenitvijo novih dogovorov, ki bi mogli uplivati na njih politiko v srednji ali vzhodni Evropi, skupno posvetujeta.

Člen 5. Ta dogovor stopi v veljavo šele po sklenitvi trgovinskega dogovora.

Politične vesti.

— Današnja interpelacija Voje Marinkovića. Na žalosten jubilej dan bo razpravljala danes naša skupščina o interpelaciji Voje Marinkovića glede naše zunanje politike do vlade Cankova. Danes dve leti je prišla ta vlada na zločinski način na krmilo in vsa njena zgodovina ne obstoji v drugem, ko v celi vrsti umorov in ubojev. Če katera, potem je vlada Cankova zaslužila primček krivave vlade. Naša skupščina ima danes odločiti, če veljajo simpatije Jugoslavije krvavim trinogom Bolgarske ali pa onim pristašem Stambolijskega, ki je padel mučeniške smrti, ker je bil zvest prijatelj Jugoslavije. Interpelacija Voje Marinkovića zadeva vsenacionalno vprašanje, toda naša skupščina ga bo rešila strankarsko. In zato rečemo: Naj izjavi skupščina karkoli, jugoslovanski narod obsoja z vsem ogorčenjem pošteniaka krvavi režim Cankova in s tem režimom jugoslovanski narod nikdar ne bo sklenil prijateljstva, pa naj vlada v Beogradu sklene karkoli.

— Značilne občinske volitve. Na binškoštni ponedeljek so se vršile v Petrijevcih na Hrvaškem občinske volitve. Par dni pred volitvami je javil občinski sluga, da se bo v par dneh izvedla agrarna reforma. Ta objava ni pomagala, zakaj združeni radičevci in zajedničarji so dobili 120 glasov, radikali pa samo 20. Pri skupščinskih volitvah pa so dobili radikali 446 kroglic (na kak način, je drugo vprašanje), radičevci in zajedničarji pa samo 69. Tudi to je vprašanje, kako se je to zgodilo.

— Na Bolgarskem vlada mir in red, prvi uradno poročilo krvave Cankove vlade. Poročilo bi bilo resnično, če bi bilo dostavljeno, da vlada pokopališni mir. Ker obetanja se nadaljujejo, v kolikor niso že opravile svoje delo smrtno kazni, ki se olepšujejo s frazo, »ker je skušal pobegniti«.

— Nemiri v Albaniji. Po vesteh iz Albanije so se pojavile v okolici Skadra ustaške čete pod vodstvom bega Musahije. Čete štejejo okoli 500 mož. Zlasti veliko nezadovoljstvo s sedanjo vlado je med Malisori. Silno agitirajo proti vladi Ahmed beg Zoge katoliški duhovniki ter razni italijanski agenti, ki so polni denarja. Vlada Ahmed beg Zoge ni razpustila vojske kakor je obetala v parlamentu, temveč bo najbrže odredila mobilizacijo par novih letnikov.

— Italijanski kralj je praznoval v nedeljo 25 letnico svojega vladanja. Ob tej priliki je bilo po Italiji mnogo tam-tama. Primorski Jugoslovenci so praznovali jubilej z zbiranjem prispevkov za svoje prosvetne namene. Izkazali so se tako kot prvi rodoljubi. Čast jim!

— Zenevska pogajanja. 34. zasedanje Sveta Zveze narodov je začelo večeraj s tajno sejo pod predsedstvom Quirones de Léon-a. Na seji je bil določen dnevi red zasedanja. Glavni pomen sedanjega zasedanja pa je v pogajanjih Chamberlaina in Brianda o zenevskem garancijskem paktu. Sigurno je, da se bo predhodno posvetoval Briand še z dr. Benešem in poljskim zunanjim ministrom grofom Skrzynskim. Briand in Chamberlain ostanele v Zenevi le do sreje, ker upata, da bo do tedaj zasedanje že končano. Dnevni red je sicer obsežen, toda ne vsebuje nobenih važnih točk. Vsi zastopniki držav so ostali isti ko lani. — Dr. Benes je povabil k sebi avstrijskega zunanjega ministra dr. Matajo in bo imel z njim važen političen pogovor.

— Stinnesov koncern. Eden vzrokov za težaven položaj Stinnesovega koncerna leži v sporu obeh bratov, ki skušata sedaj zvaliti z medsebojnimi napadi krivdo eden na drugega. Hugo Stinnes je bil odločnejši, je pa izgubil pri raznih spekulacijah do 50 milijonov zlatih mark. Dr. Edmund Stinnes je izstopil že preje iz koncerna. Oba brata sta nastopala zelo poveljujoče in s svojim nastopom povzročila, da so se tudi najstarejši svetovalci in prijatelji očeta umaknili. Berlinske banke so sedaj uvedle kontrolo nad poslovanjem koncerna. V splošnem se je razburjenje v Nemčiji poleglo in se upa, da bodo velenke položaj rešile.

— Ze bi hoteli izkoristiti. Ravnatelj nemške državne banke dr. Schacht je porabil Stinnesov polom za veliko izjavo o slabem finančnem položaju Nemčije. Dr. Schacht pravi, da kaže Stinnesov polom, kako silno je že ogroženo nemško gospodarstvo in da je zato izvedba Dawesovega plana v nevarnosti, zlasti še, če ne bo izpraznjeno zasedeno ozemlje. Nad vse morejo škodovati tudi razna vojaška vmešavanja, ki so najtežji udarec za nemško gospodarstvo. Namen dr. Schachta je prozoren in ga bodo zato zavezniki prebrali.

— Carina na poljske pridelke na češkoslovaškem sklenjena. Uvedena je valjoča carina. Če narastejo cene, potem pada carina in obratno. Boj za carino na poljedelske proizvode je bil zelo hud in opetovano je izgledalo, da se bo razbila vladna večina. Končno je bil dosežen sporazum na ta način, da je bil najprej izglasovan zakon o zavarovanju samostojnih delavcev, nakar so bili narodni socialisti pripravljivi glasovati za carino na poljedelske proizvode, dočim so se češki socialni demokrati glasovanja vzdržali. Na zakon socialno demokratični ministri niso podpisani, ker so položili svoje portfelje v odločitev stranki, ki bo odločila koncem tega tedna, če naj ostanejo v vladi ali ne. Skoraj gotovo je, da bo sklep strankinega vodstva pozitiven. Enako ni podpisal zakona nar. socialistični minister, ker se bo z novim zakonom podražila cena živil letno za 243 čeških kron na glavo. Toda češka vladna koalicija je vseeno rešena!

— Resen položaj na Madžarskem. Morilec se na Madžarskem ne zapira. Morilca obeh žurnalistov Somogyja in Bacosa, nadporočnika Stefana Soltesa, oblasti nočejo aretirati. Ko je bila podana ovdaba proti Soltesu policiji, je ta izjavila, da je Soltes oficir in da zato nje ne briga. Ovdaba je bila podana nato vojaškemu sodišču, ki pa se tudi ne ga ne in pusti, da se Soltes mirno pripravlja na beg iz Madžarske. Na seji parlamenta je ostro nastopil proti Horthyju socialno demokratski poslanec Farkas in obdolžil Horthyja kot onega, ki je nagovarjal svoje podrejene oficirje k umorom. Nastal je hrup in poslanec Farkas je bil takoj izročen imunitetnemu odboru. Farkas je nato zaklical: »Tudi mene morete vreči v Donavo, toda ta stvar ne bo nikdar več prišla z dnevnega reda parlamenta.« Vlada je skrajno nepopustljiva. »Az Ujsag«, ki je objavil odkritja Beniczkyja, ne sme več izhajati. — V splošnem se opaža napetost in sodi se, da bodo prihodnji dnevi prinesli velike viharje v parlamentu in mogoče tudi na Madžarskem.

— Nemiri na Kitajskem. Število stavkajočih se ceni že na četrtilijona. V mnogih mestih so organizirani po šolah štrajki dijakov. V Sangaju se je stavkajočim priključilo 400 kitajskih policistov. Iz Kantona se poroča, da so telegrafске zveze pretrgane. V mestu pričakujevo proglasitev generalnega štrajka. Reuterjev urad poroča, da je pri Kantonu že prišlo na spopadov med demonstranti in vladnimi četami. — Zunanji minister je odklonil celo vrsto zahtev dijakov, med drugim tudi zahtevo po odpoklicu japonskih konzulov v Sangaju in Tsingtau-u.

— Mednarodna konferenca dela. Pri drugem čitanju načrta o mednarodnem dogovoru glede nočnega dela v pekarnah je bila z 72 proti 25 glasovom sprejeta prepoved nočnega dela.

— Nova belgijska vlada je sestavljena. Tvori jo pet katolikov in pet socialistov. Vojni minister pa bo vojak, pripadnik liberalcev. Predsedstvo in gospodarstvo bo vodil katolik Poulet, podpredsednik vlade in zunanji minister je socialist Vandervele.

Dnevne vesti.

OBLJUBE IN DEJANJA.

V zadnjem volilnem boju so mladini zlasti trgovcem priporočali, da morajo voliti »nacionalni« blok, ker da imajo samo stranke »nacionalnega« bloka smisel za trgovstvo.

Sedaj se je ta smisel pokazal v dejanju. Finančni minister je predložil proračun, po katerem se dovoljuje za trgovino celih 91 milijonov 681.193 dinarjev in so slabše dotirani ministri samo še ministrstvo agrarne reforme in ministrstvo za izenačenje zakonov, ki je itak čisto odveč.

Tak je smisel »nacionalnega« bloka za trgovino, za produktivno panogo narodnega gospodarstva.

Zato pa se je vlada tembolj spomnila trgovcev, zlasti slovenskih pri davkih, kjer se trgovci res ne morejo pritoževati o zapostavljanju.

V prihodnjem volilnem boju bodo mladini vse to popravili — z obljubami.

— **Zadnja nedelja** je bila v Ljubljani bogata na političnih dogodkih, pa čeprav se o sklepih ni govorilo v javnosti. Skoraj vse stranke so imele važna posvetovanja. Ni pa bilo povsodi navdušenega razpoloženja, temveč samo ena skupina je bila z doseženimi uspehi res zadovoljna. Najbolj čudno je, da ni bila to mladinska skupina, pa čeprav je po izjavah njenih listov vlada »nacionalnega« bloka tako trdna kakor nikoli. Toda na Kranjskem organizira nekdo radikale in na Štajerskem se pričena isto. Sumljiv in nevaren znak za morebitno novo situacijo. — Zato pa se je demokracija Slovenije v nedeljo utrdila in upamo, da bomo mogli že prihodnji teden podati svojim bralcem definitivne rezultate.

— **Zračni promet Beograd—Pariz.** Jutri se prične na zračni progi Beograd—Pariz redni promet. Poleg pošte bodo prevažali aeroplani tudi potnike.

— **Tračnice na progi Ljubljana—Beograd** bodo zamenjane tekom julija in avgusta z novimi. Čim bodo položene nove, močnejše tračnice, bodo vozili vlaki s hitrostjo 50—60 kilometrov na uro, dočim vozijo sedaj samo s hitrostjo 40 do 50 kilometrov.

— **Kongres veterinarjev v Ljubljani.** Od 18. do 20. se vrši v Ljubljani kongres veterinarjev iz vse države. Na kongresu se bo razpravljalo v prvi vrsti o ustanovitvi veterinarskih zbornic.

— **Nova ležišča premoga v Bosni.** V okolici Kakanja pri Zenici so odkrili nova ležišča premoga, ki se nahajajo v globlini 150 do 200 metrov. Čim bodo končali s sondiranjem terena, bodo zvezali nova ležišča s starimi rovi.

— **Orožne vaje rezervnih oficirjev.** Meseca julija in avgusta bo poklicanih okrog 1000 rezervnih oficirjev na orožne vaje.

— **Vojak ustreli po neprevidnosti oficirja.** V gozdu blizu Peči so se gregli te dni zgodaj zjutraj pri ognju trije oficirji, med katerimi se je nahajal tudi poročnik Aleksej Zubatov, po narodnosti Rus. Prišla je neka patrulja, ki je vršila vso noč službo ter imela nabite puške. Oficirji so jo povabili k ognju. Ko se je hotel eden od vojakov uvesti, se mu je po nesreči izprožila puška, in projektel je zadel poročnika Zubatova naravnost v srce. Zubatov je obledel na mestu mrtev.

— **Samomor trgovskega akademika.** Na Dunaju se je ustrelil te dni 17 letni trgovski akademik Otmar Eiserer. Bil je edini sin vdove, ki živi v bednih razmerah. V smrt ga je gnalo dejstvo, da ga je opozoril pred Binkošti profesor francoščine, da se bo moral zelo potruditi, ako noče »pastic«. Samomorilec je zapustil ginljivo pismo, v katerem prosi svojo mater odpuščanja ter pravi: »Stori vse, da se ne bo zopet reklo, da so pogladi profesorji učenca v smrt. Kriv sem vendar sam. Profesorji so pravični in store samo svojo dolžnost.«

— **Upor težkih zločincev.** V hamburški letnišnici so se uprli te dni težki zločinci. Navalili so na paznike, ki so nato vporabili orožje. Dva težka zločincev, od katerih je bil eden glasovit vlomilec, drugi pa večkratni roparski morilec, sta bila pri rabuki ustreljena ter sta obledela mrtva na bojišču. Končno se je posrečilo paznikom po velikem trudu, da so ukrotili rebele.

— **Odsklonitev vojaške službe iz etičnih motivov.** Kakor poročajo iz Stockholma, je sprejel švedski parlament zakonski načrt, ki določa, da smejo vojni obvezanci odkloniti vojaško službo in to ne samo iz verskih, temveč tudi etičnih nagibov. Take osebe bodo morale vršiti civilno službo, ki bo trajala devetdeset dni dalje nego vojaška.

— **Poskušen samomor v avtomobilu.** Na originalen način se je hotela preseliti na drugi svet 19 letna Justina Cergol v Trstu. Najela je avtomobil ter naročila šoferju, naj jo pelje k tovarni mineralnega olja, kjer naj pokliče njenega zaročenca, ki je tam zaposlen. Ko je odprl šofer na cilju vožnje vrata avtomobila, se je zvijala deklica vsa prepadena v groznih bolečinah. Tekom vožnje se je zastrupila z lizolom. Njeno stanje je opasno. Obupni korak je storila radi nesrečne bolezni.

— **Za materjo je hotela v grob.** Iz neutolažljive žalosti, radi smrti svoje matere, ki jo je pustila samo na svetu, je hotela končati z življenjem 20 letna Renata Simon v Trstu. V ta namen je izpila večjo množino nekega usopalnega sredstva. Zapustila je pismo, v katerem izjavlja, da nima, odkar ji je umrla mati nobenega veselja do življenja ter prosi, da jo pokopljejo poleg nje. Vendar se ji za enkrat ta želja še ne bo izpolnila, kajti zdravniški pravijo, da bo v par dneh zopet zdrava.

— **Pustolovka.** Pred kratkim je prišla iz Dunaja v Zagreb lepa in elegantna dama. Nastanila se je v enem prvih hotelov, kjer je najela cel apartma. Vpisala se je kot baronica Schalenberg. Seboj je imela Spanca, ki ga je predstavila kot svojega osebnega tajnika. Čez tri dni je poklicala k sebi ravna-

telja ter mu povedala vsa ogorčena, da je bila okradena, prosila pa je, da ostane stvar tajna. Drugi dan je pokazala ravnatelju telegram, v katerem jo obvešča neka dunajska banka, da ji pošlje 10.000 frankov. Z ozirom na to je napumpala ravnatelja za 5.000 Din, nakar jo je vzela noč. Bil je tudi že skrajni čas, zakaj zjutraj ni imela biti po telegrafnem nalogu notranjega ministrstva aretirana. Baronica je bila svoječasno v avstrijski špijonažni službi. Radi suma kontrašpijonaže pa so jo odpustili. Takrat je živela v Italiji. Pozneje se je podala na Češkoslovaško. Tam se je poročila z bogatim industrijalcem, mu ukradla 2000 dolarjev ter pobegnila. Od tam od tedaj jo iščejo po svetu s tiralicco. Iz Češkoslovaške se je peljala na Dunaj. Tam se je seznanila z nekim slikarjem. Z njim je šla zopet v Prago. Zivela sta skupaj mesec dni, nato pa sta se sprla in slikar jo je zapustil. Nato je krenila v Francijo, kjer je bila dalj časa šansonetka v nekem varietéju. Ko se je naveličala, se je preselila v Nico. V Nici jo srečamo kot filmsko igralko. Toda ni trajalo dolgo, in naveličala se je tudi tega posla ter se vrnila zopet v Italijo. V Italiji se je seznanila z bogatim Američanom. Neke noči je svojega ljubimca kloroformirala ter mu okradla 2000 dolarjev ter pobegnila. Od tam je prišla v Zagreb. Kam se je obrnila sedaj, ni znano. Baronica je videla lepše čase ter je žrtev povojnih razmer.

— **Krvav pretep na Opčinah.** Pred par dnevi se je odigrala na Opčinah pri Trstu krvava drama. Kamnosek Maksimiljan Ukmar in stric njegove žene kmet Jurij Mahnič, sta se prepirala že delj časa radi dedščine. V soboto zvečer je prišlo med možakarjema zopet do hudega prepira, ki se je kmalu razvil v pretep. Nekaj časa so govorile pesti, nato je pograbil Mahnič sekiro in začel udrihati po Ukmarju. Ukmar pa je potegnil nož ter sunil z njim Mahniča v prsi. Sedaj ležita nasprotnika v bolnici. Ukmarjeve poškodbe so nevarne. Ranjen je na raznih delih telesa, posebno hudo pa na glavi, kjer je zevalo par velikih ran, tudi črepinjo ima preklano, dočim Mahnič ni dosti dobil.

— **Roparski umor.** Pri belem dnevu je bil izvršen v soboto na Dunaju senzacionalen roparski umor. 23 letna brezposelna služkinja Jospina Haider je ubila 62 letno vdovo Barbari Mitura v njenem stanovanju s sekiro ter jo oropala. Barbara Mitura, ki je bila dobra žena, se je ženske usmiliła ter jo vsak dan poglašala. V soboto je odšla na trg ter pustila Haiderjevo samo v stanovanju. To priliko je ženska izkoristila ter pričela s pomočjo neke svoje prijateljice prazniti stanovanje. Ko je odnesla skoro že vse stvari razven najtežjih, za katere je imela pa naročen voz, jo je zasaula vdova. Hajderjeva je popadla sekiro ter dala Mituri dva tako močna udarca, da ji je glavo skoraj presekal na dva dela. Umor je bil razkrit že v trenutku, ko je stopila morilka iz veže na cesto, in par minut na to je bila Haiderjeva že na policiji. Pred letom dni se je zagovarjala Haiderjeva pred sodiščem radi detomora, toda imela je srečo, bila je oproščena ter obsojena na malenkostno kazen radi prikrivanja poroda.

— **Nesreča na morju.** Pretekli teden smo poročali, da je zalotila na morju pri Trstu več ribniških čolnov huda nevihta ter se več ribičev pogreša. Sedaj se poroča, da sta bila med ponesrečenci tudi dva Slovenca, ribiča Martin Gruden in njegov sin Angel (p. d. Martinčevi). Sprva se ni vedelo ničesar o njihovi usodi. Drugi dan zvečer pa je vrglo morje v Gradežu očeta mrtvega na obrežje. Kaj je s sinom Angelom, se do sedaj še ne ve.

— **Z ribo ga je nabila.** Na beograskem trgu je naredila te dni nekemu prodajalcu rib njegova bivša ljubica neprijetno sceno. Hudo ga je nahrulila radi njegove nezvestobe in ko ji je slednjič zmanjkalo besed, je segla v kad po največjo ribo ter začela z njo obdelovati glavo in obraz nezvestega ljubčka. Konec je moral napraviti orožnik, ki je odpeljal dvojico na policijo, kjer sta bila oba obsojena radi kaljenja javnega miru na durno globo.

— **Pri izbiranju sredstev proti debelosti** je treba biti oprezen — samo Fuscini tablete delujejo sigurno in neškodljivo. Dobijo se v vseh lekarnah. Po pošti: Apoteka Blum, Subotica.

— **Kulturna slika iz Rumunije.** V zadnji seji rumunskega parlamenta je podal zaranistični kmetijski poslanec Stecla zanimivo interpelacijo. Gre za sledeče: Začetkom aprila so aretirali graničarji tri kmete iz vasi Naslafezi v Besarabiji. Na stražnici so jih privezali z žico za roke drugega k drugemu ter jih strašno pretepali. Pretepanja se je udeležil tudi vodja informacijskega biroja Huculjac, bivši oficir Wranglove armade. Po dolgotrajnem mučenju so oddali enega vojaškemu sodišču, drugega so izpustili, tretji pa je izginil. Informacijski biro je sporočil njegovim ljudem, da je mož pobegniti. Kmalu pa je prišla resnica na dan. Našli so njegovo truplo v Dnjestrju in izkazalo se je, da so ga graničarji tako premikastili, da so uvideli, da bo umrl. Zato so ga gnali k Dnjestrju. Huculjac mu je ukazal bežati. Komaj pa je storil kmet par korakov, da je Huculjac ustrelil, nakar so ga vrgli v Dnjestr. Poslanec Stecla je opisal nato teror, ki ga izvajajo v Besarabiji takozvani informatorji nad kmetiskim prebivalstvom. Vsakdo, ki ga ovadijo »informatorji« je aretirani. Kot vzrok aretacije se navaja vedno špijonaža. Mnogo aretirancev se ne vrne nikdar več; izginejo enostavno.

— **Katastrofalna vročina v Ameriki.** Kakor smo že javili, vlada v Ameriki silna vročina, ki zahteva vedno nove človeške žrtve. V sled vročine počiva skoro vse delo podnevi. Šole, večina uradov in trgovin je zaprtih. Mnogo ljudi spi na prostem.

— **Zopet tornado v Ameriki.** V državi Colorado v Ameriki je besnel te dni zopet hud

tornado, ki je porušil več hiš in ubil več ljudi. Zanesljivih podatkov glede škode še ni.

— **Inženirski izpit iz strojne in elektrotehnične stroke** je napravil z izvrstnim uspehom na tehnični visoki šoli v Brnu gospod Milan Vidic, sin Frana Vidica, načelnika direkcije državnih železnic v Ljubljani. Prav iskreno mu častitamo kot zavednemu Slovanu, ki je kot tak imel mnogo neprilik v bivši Avstriji in se po begu iz karpatske fronte v Rusijo, mogel še le po šestletnem ujetništvu vrniti v svojo domovino.

Ljubljana.

1— **Za izenačenje ženskih pravic v dednem pravu.** V torek 9. t. m. se vrši v kavarni Emona ob pol 9. uri zvečer tozadevni sestanek. Narodni ženski savez.

1— **Jean Schrey — sedemdesetletnik.** Danes praznuje svojo sedemdesetletnico ljubljanski mešan in podpredsednik Trgovske in obrtniške zbornice g. Jean Schrey. Ne samo kot podjeten obrtnik — pred vojno je imel najmodernejšo pekarno — temveč predvsem vsled krasnih potez svojega značaja, si je pridobil jubilatno splošno spoštovanje in priljubljenost. Jubilantu naše iskrene čestitke.

1— **Avtomobilska nesreča.** V nedeljo med 23. in 24. uro se je pripetila na Tržaški cesti avtomobilska nezgoda. Na železniškem prelazu pri Dolgem mostu na Viču se je zaletel avtomobil v zaprte zatvornice. Pri karambolu je bilo šest oseb več ali manj težko ranjenih. To so: Stanko Baraga, bančni uradnik, Andrej Havatič, učitelj na Selu, Rudolf Stine, trgovski sodnik, Mimi Slamnjak, Marija Slamnjak in Rudolf Menhard, mehaniški vajenec. Najbolj resen je položaj Mimi Slamnjakove, ki so ji razbile zatvornice zobovje. Vse ponesrečence so prepeljali z rešilnim vozom in avtomobilom v deželno bolnico. Prav malo je manjkalo, in zgodila bi se bila še hujša nesreča, zakaj takoj za avtom je pasiral mesto nesreče brzovlak. Avtomobil je ugnil obe zatvornici, se zaletel na drugi strani prelaza v brzovlajni drog ter obstal. Nesreča je nastala vsled tega, ker šofer Janko Menhard ni pravočasno opazil, da so bile zatvornice zaprte.

1— **Najden samomorilec.** Pred nekaj dnevi smo poročali, da je izginil bivši trgovec Štefan Nagy, uradnik Novovečalnice ter se sumi, da je izvršil samomor. Včeraj dopoldne so potegnili njegovo truplo iz Ljubljane pri Vevčah.

1— **Utopljenka v Lazah.** V nedeljo zvečer so potegnili iz Save pri Lazah truplo utopljenke. Identiteta še ni ugotovljena.

1— **Nevaren ptiček se je ujel.** V nedeljo je bil v Ljubljani aretirani pri nekem pretepu 29 letni Alojzij Praznik, roj. v Sentjurju ob Taboru. Ko so mu preiskali vest, se je izkazalo, da je dečko identičen z vlomilec Praznikom, ki je bil že dalje časa zasledovan v policijskem dnevniku, ker je vlomil v trgovino Josipa Lavriča na Vrnskem, odkoder je odnesel za 19.000 Din manufakturnega blaga.

Glas iz občinstva.

Naša pošta.

Poštne pristojbine se zvišujejo, pošta pa ne funkcionira tako, kakor bi morala. Od številnih nedostatkov omenjamo danes samo dva. Ekspresna pisma se dostavljajo dostikrat z navadno pošto, tako da je plačana pristojbina takorekč zastonj. Pri brzovlajkah na deželo v kraje, kjer ni pošte, je treba založiti znesek 100 Din kot kavcijo za dostavitev, ker dobi uslužbenec kilometrimo. Ostanek se vrne oddajatelju brzovlajke po pošti. Seveda traja več dni, predno dobi oddajatelj svoj denar nazaj. To nepraktično uradovanje je občinstvu v nadlego ter naj bi se odpravilo. Zakaj se ne sestavijo sezname ali karte, po katerih bi se mogla kilometrina že vnaprej izračunati?

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama (začetek ob 8. zvečer):

Torek, 9. junija: »Kar hočete«. Produkcija dramatične šole.

Sreda, 10. junija: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. — Red B.

Četrtek, 11. junija: »Kamela skozi uho šivanke«. — Izven.

Opera (začetek ob pol 8. zvečer):

Torek, 9. junija: »Pikova dama«. — Red E.

Sreda, 10. junija: »Bagdadski brivec«. — Red D.

Četrtek, 11. junija: »Bohéme«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

DRAMSKA ŠOLA »UDRUZENJA GLEDALISKIH IGRALCEV«

vprizori v torek, 9. t. m. ob 8. uri zvečer kot drugo produkcijo gojencev Shakespearjevo komedijo »Na sv. tri kralje«, ki je znana občinstvu iz preteklih sezon in bo zanimala tem bolj v zasedbi mladih entuziastičnih ljudi. Cene prostorom so znatno znižane, da se omogoči dostop vsakomur in da krije »t' d'ruženje svoje velike stroške, ki jih nosi z vzdrževanjem šole. Ker se je gojencev šole g. Pirna v Ptujju smrtno ponesrečil, mora vprizori Hauptmannove »Hanice« odpasti, v kateri je igral imenovani ego glavni vlog. — V nedeljo, 14. t. m. pa se vrši zaključna matineja, ki bo zanimala predvsem radi ritmičnin s udij prof. V. Vlčka.

»GRUDA«

Izšla je 5. številka mesečnika »Gruda«, ki ima sledečo vsebino: Fran Pogačnik: Kralj Matjaž. Gustav Strniša: Limbar. Ivan Dornik: Nejkova smrt. N. Lenau-Ivan Albrecht: Ana. Miloš Stibler: V Macedonijo. Rudyard Kipling — dr. Matej Smale: Od morja do mor-

ja. Aristophanes — dr. Fran Bradač: Acharnjan. Fran Trček: Potreba kmetijskega kredita in država. M. Maleš: Tine Debeljak. (Lesorez). Pero Horn: Družinski mir — podlaga pri vzgoji otrok. Jan Dec: Poljski kmet. † dr. Klement Jug: O človeški vesti. Razgledi: Organizacija. Prosveta.

»Planinski Vestnik«

Te dni je izšla 6. številka »Planinskega Vestnika« s sledečo vsebino: Dr. Jos. Ciril Oblak: Risnjak. — Dr. M.: Navodilo za planince iz 18. stoletja (Haquetov). — † Vladimir Topolovec: Zgode in nezgode v planinah. — Kotiček: Planinski utrinki. — Čem hrib in dol: Po bližnjicah iz Celja v Kranj, dr. Milko Hraovec. — Društvene vesti: Redni občni zbor Osrednjega Slovenskega Planinskega društva. Iz zapisnika O. O. S. P. D. v aprilu 1925. Otvoritev planinskih hotelov in koč. Izletnikom v Bohinj. O tujih markacijah po našem ozemlju. Potrebne markacije. K imenoslovju v Triglavskem pogorju. — Naše slike: Motiv iz Zgornje Radovine.

Gospodarstvo.

Z LJUBLJANSKEGA VELESEJMA.

Prijavni termin za udeležbo na letošnjem ljubljanskem velesejmu se bliža svojem koncu in se zaključuje s 1. julijem. Nekaj lanskim razstavljalcev je letos izostalo, zato pa je prišlo mnogo novih. Ko smo vprašali nekega veletrgovca, zakaj se ne misli letos udeležiti velesejma, nam je odgovoril: Lani nisem napravil skoro nikakih zaključkov in zakaj bi zastonj stal na velesejmu in razstavljal! Taki pojmi so dokaz pomanjkanja socialnega čuta in gospodarske ideje. Kdor zamenjava velesejme z navadno trgovino, ta ima krivo pojme. Kdor čaka in zahteva od velesejma samo to, da takoj na licu mesta napravi trgovske posle, ta dokazuje svoj egoizem in čisto ozki krog svojih materialnih interesov. Velesejmi se nikjer ne prirejajo radi samih momentanih zaključkov, temveč radi bodočnosti in napredka gospodarstva v obče.

Velesejmi dajejo mnogim trgovcem in industrijalcem nove pobude za napredovanje njihovih podjetij. Koliko jih je, ki radi žrtvujejo čas in denar za obisk raznih velesejmov in za razstavo svojih proizvodov na velesejmih. Taki pridobitniki čisto gotovo napredujejo. Za to je dovolj dokazov po vseh državah. Še nikdo ni utrpel škode vsled zanimanja za velesejme. Pridobitniki, trgovci in industrijalci, katere prestopano spremlja zanimanje za vsak napredek na gospodarskem polju, dokazujejo, da niso navadni branjeveci, ampak da so ljudje, ki nekaj razumejo, ki nimajo smisla samo za žep in želodec ampak tudi za višje socialne cilje. Taki pridobitniki sodelujejo navadno tudi v delu na kulturnem in prosvetnem polju svojega naroda. Za take se ne sme reči, da so navadni materijalisti, ki se ne brigajo za nič drugega kot za svoj telesni užitek.

Pridobitnike moramo po tem deliti v dve vrsti: nižje in višje. Na velesejmih se lahko spoznajo in ločijo eni od drugih. Pridobitniki nižje vrste v obče ne morejo pojmiti koristi velesejmov in njihovo vrednost pa vsled tega ne samo, da na njih ne sodelujejo, ampak celo govore proti njim. Taki privredniki — egoisti, materijalisti — naravnost škodujejo v socialnem pogledu in bi jih ne bilo treba podpirati. Če so že egoisti in nasprotniki socialne solidarnosti, naj potem tudi žive sami zase in sami od sebe.

Druga vrsta pridobitnikov pa so oni, ki se vedno radi oddoljujejo na korist poedinec, na korist privrednikov skupno in na korist celega naroda. Ti zaslužijo podporo od javne in privatne strani.

Vabimo vse naše pridobitne kroge, da se tega še niso storili, takoj pošljejo prijavnice za udeležbo na letošnjem ljubljanskem velesejmu in se tako priključijo oni drugi, višji vrsti pridobitnikov.

IZVOZNIKOM HRASTOVH PLOHOV.

V zadnjem času se je dogajalo, da so cariniki po nepravilnem tolmačenju izrazu »specijalna gradja« smatrali tudi kot tako neobrobiljene hrastove plohe v debelini 10 do 13 cm. Ta novost je povzročila med našimi izvozniki lesa naravnost veliko razburjenje, ker je bilo to tolmačenje v protislovju z dosedanjo prakso in tudi v protislovju z vsakim strokovnim pojmovanjem »specijalne gradje«. Kakor čujemo, se je na ponovni poziv zainteresiranih krogov uradno ugotovilo, da je smatirati kot »specijalno gradje«, katera je ob izvozu zavezana plačati carino, samo one hrastove plohe, iz katerih bi bilo mogoče izdelati železniške prage uzelnih dimenzij, t. j. od 13 cm debeline naprej.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 8. junija 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 den. 61, bl. 62.50; loter. 2½% drž. renta za vojno škodo den. 193, bl. 195; Celska pos. den. 200, bl. 205; Ljublj. kred. banka den. 225, bl. 265; Merkantilna banka den. 100, bl. 108; Prva hrv. št. den. 800, bl. 808; Kred. zav. za trg. in ind. den. 185, bl. 195; Strojni tov. in liv. bl. 135; Trboveljska prem. družba den. 360, bl. 370; Zdrž. papir. Vevče den. 100; Stavbna družba den. 265, bl. 280; 4½% zastav. listi Kranjske dež. banke den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20.

Blago: Smrekovi in jelovi hlodi, od 25 cm prem. napr., fco nakl. postaja den. 250; hrastove vozovne deščice 44 mm, 2,65 m, 54 mm, 2,85 m, I. in II. vrste, fco meja den. 1450; bukovo ogleje, eksportno blago, fco meja, I. vag., den. 100, bl. 100; čreslo, suho, v ovojih, fco nakl. postaja bl. 40; pšenica Rosaf, par. Postojna tranz. bl. 465; pšenica avstralska, par. Postojna tranz. bl. 455; otrobi pšenični, juta vreče, fco Ljubljana bl. 200; oves maked. par. Ljubljana bl. 355; koruza defektna, par.

Ljubljana den. 200; koruza, feo Vinkovec dupl. kasa, 2 vag., den. 200. bl. 200.

BORZE.

— Zagreb, 8. junija. Devize: Curih 11.555 — 11.655, Praga 176.30—178.70, Pariz 282.50 — 287.50, Newyork 59.54—60.14, London 289.65—292.65, Trst 236.30—239.30, Berlin 14.205—14.355, Dunaj 0.0837—0.0849.
— Curih, 8. junija. Beograd 8.60, Pariz 24.90, London 25.075, Newyork 516.70, Milan 20.525, Praga 15.275, Dunaj 0.00727.

× Trgovanje z lesom. Lično izdelane »Obče in splošne uzance za trgovanje z lesom« je založila Yougoslave Express Reclame Company, d. z. o. z. v Ljubljani. Dobe se istotam. Cena 20 dinarjev. Preprodajalci 20 odstotkov popusta.

To in ono.

Dve žrtvi ljubezni.

Med komunisti, ki se jim očita, da so zakrivilo atentat v Sofiji, se nahaja tudi znani bolgarski odvetnik Georgij Georgijev, ki je žrtev boljševiške špijone. Špijona je igrala pri komunističnem gibanju vodilno vlogo. Mlada, lepa, elegantna Rusinja je, ki je izšla iz bednih razmer. Posrečilo se ji je, da je vlekla za nos vso Sofijo. Navtežila je ljudem, da je oddaljena sorodnica ruske carske rodbine. Pred približno letom dni se je pojavila nenadoma v bolgarski prestolnici, kjer je vzbudila kmalu splošno pozornost najboljših krogov. Razširila je bajko, da so umorili in izropali boljševiki vso njeno rodbino, tako da se ji je komaj posrečilo rešiti življenje in nekaj dragocenosti, s katerimi je pobegnila. Mlada krasna »kneginja« je imela v kratkem času distingviran krog znancev, med katerimi je bilo tudi več inozemskih diplomatov. Zelo

so ji dvorili, ona pa je koketirala z vsemi, tako da ni vedel nihče, pri čem da je. Sicer je pa znala svoje znanke tudi primerno izkoristiti na ta način, da je izvedela od časa do časa od gospodov diplomatov kako rezervatno zadevo, ki jo je sporočila na tihem ruski vladi.

Mlad ataše se zaljubil smrtno v knjeginjo ter ji ponudil roko in srce. Ponudba je bila sprejeta in kmalu nato je bil določen dan poroke. Atašejevi roditelji so seveda zahtevali, da jim napravi nevesta vizito, ker so se hoteli z njo seznaniti pred poroko. Nevesta in ženin sta se peljala v glavno mesto neke sosedne države, kjer so živeli atašejevi roditelji. Komaj pa je došel ataše na lice mesta, je prišel za njim telegram, v katerem mu je sporočilo poslanstvo, da so izginili razni dokumenti, ki so bili v njegovem varstvu. Diplomata je bil suspendiran. Kmalu nato se je izkazalo, da je dokumente ukradla njegova nevesta. Seveda je šla poroka po vodi, toda tudi diplomatova kariera je bila končana.

Lepa Rusinja, ki so ji postala beograjska tla končno vendarle prevročna, se je preselila na Dunaj. Toda tudi tukaj se ni čutila dolgo časa varno. Zato je odšla v Berlin, iz Berlina v Pariz, končno pa se je pojavila nenadoma v Sofiji. Tu je postal njena žrtve odvetnik Georgij Georgijev, član nacionalnoliberalne stranke. Odvetnik je stal kmalu popolnoma pod vplivom lepe »kneginje«, in ženska ga je pregovorila, da je vstopil v komunistično stranko. Stopil je pa po njenem naročilu tudi v stike s komunistično internacionalo ter se je izjavil pripravljnim, da dela proti plačilu 15.000 levov na Bolgarskem propagando za Sovjete.

Ko pa je postala po zadnjih dogodkih situacija za bolgarske komuniste kritična, je sklenila pseudokneginja, da se preseli zopet na Dunaj. Georgij je spremlil lepo pustolov-

ko, in živela sta nekaj časa skupaj. Ko se je vrnil nato sam v Sofijo, so ga aretirali... Sedaj ga čaka smrt. Georgijev ne taji, da je bil prijatelj pseudokneginje, ne taji, da je vedel, da je bila agentinja komunistične internacionale, priznava, da je bil v službi kominterne ter, da je dobival od iste plačo. Zagovarja pa se s tem, da ni mogel živeti brez te ženske, bil je v njenih rokah orodje brez lastne volje. Če se nahaja pseudokneginja še na Dunaju, mu ni znano...

Služaj odvetnika Georgijevega vzbujajo v Sofiji veliko senzajcio. Vse pomiluje ubogega moža, ki je postal žrtve lepe špijone in vse upa, da bo upoštevala bolgarska vlada izjemoma enkrat olajševalne okoliščine.

KONKUBINAT SVAKA IN SVAKINJE.

Te dni je bil odkrit v Nevesinju strahovit zločin, ki je bil zakrit s kopreno tajnosti cele dve leti.

Devojka Anča, polna mladostne sile, se je poročila pred nekaj leti z M. Cuhilom, ki je bil bolj rahlega zdravja in slabotne konstitucije. Možiček je hiral od dne do dne bolj in bolj. Končno, leta 1920 je izdihnil. Zapustil je mlado vdovico brez otrok. Vdovica je oblekla črno obleko ter žalovala za svojim možičkom, kakor se spodobi dostojni zakonski ženi. Kmalu pa se je začel smukati okrog nje brat njenega pokojnega moža, njen svak Ilija Cuhilo. Z zgovornim jezikom in sladkimi besedami je tolažil zapuščenico Ančko, in kmalu si je pridobil njeno srce. Toda udala se mu Ančka kljub temu ni takoj. Opominjala ga je, naj pomisli na svojo zakonsko ženo in deco. Na take opomine je odgovarjal Ilija stereotipno, da se niti najmanj ne briga zanje ter zamahnil zaničljivo z roko. »Samo za tebe živim, ljubica moja«, je bil refren vsake njegove ljubezenske pesmi. Ančka mu je slonela pri tem na prsih, on pa ji je gladil lepe lase. Končno je prišlo, kar je mora-

lo priti: postala sta intimna. Čez nekoliko mesecev pa je prišlo neprijetno presenečenje. Ančka je ugotovila, da se nahaja v blagoslovljenem stanu. Nekega zimskega večera je zaupala skrivnost svojemu ljubemu. Ilija je odgovoril z brezbržno gesto in zopet je obšel svojo Ančko ter ji gledal ljubezni pijan v oči. Skrbelo pa ga je vendarle, tako da ni mogel ne jesti, ne spati. Bal se je svoje žene, ker je bila doslej mnenja, da gre za nedolžno idealno razmerje ter se je tolažila z tem, da na svetu vse mine. Po daljšem razmišljanju in oklevanju se je napotil Ilija v Sarajevo. Tam je našel na nekega žida, in zaupal mu je svojo nesrečo. Žid mu je obljubil svojo pomoč. Za 30 dinarjev mu je prinesel dozo strupa ter mu dal potrebna navodila... Sedemmesečni plod zimske ljubezni je vrgel Ilija v gozdu svinjam, ki so ga požrle.

Medtem je zvedela njegova žena, da razmerje vendarle ni tako idealno, kakor je domnevala. Toda Ilija je znal dobro govoriti, prepričal je svojo ženo, da se moti in zaljubljenca sta začela zopet veselo, brezskrbno ljubezensko življenje. To je trajalo dve leti in pol. Sestega maja letošnjega leta je porodila Anča zdravo, za življenje sposobno dete. Štorklja ga je prinesla v gozdu, kamor sta se zaljubljenca podala nalašč v ta namen. Ilija je vrgel novorojenčka v bližnji prepad.

To pa ni ostalo dolgo prikrito. Budno oko Ilijine žene je opazilo, da je dobila ljubica njenega moža sumljivo hitro deviško ozek obseg. Ni mogla več trpeti in ovadila je stvar orožnikom. Zaljubljenca sta sprva tajila, končno pa sta priznala, in danes sedita za zamreženimi okni okrožnega sodišča v Mostarju, ki vodi preiskavo s polno paro.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.
Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.
Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Stari Deacon ni bil tak športnik kakor njegov sin, ki je govoril najraje o motornih čolnih in avtomobilih, vendar pa je moral potrditi, da je čoln, ki je plaval preko Hudsona, prav res čuden.

»Kaj pa delajo?!« zavpije Artur. »Čoln drči proti bregu, takoj bo trčil vanj...«

Ne, čoln ni trčil ob breg, temveč je lepo pristal, da in še več, splezal je po posevnem bregu navzgor, izpremenil se je v avtomobil, ki ima spodaj kolesa, došel je na cesto in se med hišami izgubil gledalcem izpred oči.

»Avtomobil, kombiniran z motornim čolnom!!« zavpije Artur ves osupel. »To je najnovejša iznajdba na tem polju!«

»Faktično zelo interesantno, prav dobra iznajdba, ta bo nesla!« potrdi oče. »Sedaj pa se pogovoriva o sibirskih premogokopih in kako naj odvezamemo Rusiji še petrolejske vrelece.«

Prisilil je sina poslušati njegova izvajanja, dokler ni hišni zvonec naznanil prihoda njegovega sluga. Prinesel je na srebrnem krožniku vizitko.

»Ah, Leonor Morris! Dama naj vstopi!«
Ona vstopi. A to ni bila ona mis Leonor Morris, ki jo je spoznal master Artur v Parizu. Ta tu ni imela ene rame višje, tudi ni šepala, in izžeta tudi ni bila.

Preprosta črna žalna obleka ni zmanjševala njene elegancie in cvetoče mladostne svežosti, imela je postavo Diane, in kakor to, je tudi njo obdajal duh devišstva, imela pa je plemenit, duhovit obraz klasične lepote.

Master Artur, ki je imel še vedno pred očmi podobno šepajočo pariške demimondke je bil docela osupel, njegov oče manj.

(2.)

»Mis Leonor Morris?« vpraša slednji, ter previdno opazuje njeni nogi, na katerih pa ne more najti najmanjše napake; izpod krila je bilo videti dve najprikupnejši nožici.

»Da!«

»Dobro torej, kupčija se lahko prične n sicer kolkor mogoče na kratko.«

»No, ali morete plačati?«

»Ne.«

»Kaj pa hočete potem imeti?«

»Sto milijonov dolarjev.«

Mr. L. P. Deacon se nagne nekoliko naprej in položi roko na uho.

»Koliko?«

»Sto milijonov dolarjev.«

Mr. Deacon nagne zgornji del telesa še nekoliko nižje.

»Sto... česa?«

»Sto milijonov dolarjev,« je rezko zadonelo tretjič. Sedaj prične stari Deacon iztegovati še svoj kratki vrat kakor želva.

»Sto milijonov... česa?« začne zopet.

»Dolarjev!« dopolni ona.

Deacon je torej le prav slišal, potegnil je vrat nazaj in se vzravnal.

»Sto milijonov dolarjev zahtevate?«

»Da, zadovoljila se bom z njimi.«

»Vi ste pač...«

»Jaz sem mis Leonor Morris, hči mistra Maksimusa Morrisa, ki je iznašel nekaj, kar napravi nepotreben ves premog in vse petroleje na zemlji.«

Deacon je gotovo vsako reč hitro razumel, saj so mu poverili vodstvo delniške družbe, od katere je bilo odvisno vse človeštvo. Kar je tu slišal, mu je moralo zadostovati.

In L. P. Deacon je vtaknil roke v žepa, pomaknil trebuch naprej, poškilil najprej proti svojemu sinu, nato proti mladi dami in potem se je premeteno nasmehljal.

»Pa vendar ne!«

»Povem kratko, kakor občujete vi z menoj. Napravim vam poizkus. Prosim, dajte mi steklenico vode! Druga ne rabim nič.«

Stari gospod gre k stranski mizici, vzame mehanično steklenico vode, kar razodeva, da se v njem godi vseeno nekaj posebnega.

Leonor ima s seboj ročno torbico, iz te vzame steklenico posebne konstrukcije, dalje iz male škatljice žico, ki ima na sredi kroglico.

»Poglejta sem, cenjena gospoda!«

Tudi master Artur ogleduje nezaupno ponudeno žico.

»Kaj je to?«

»Prosim, nikar se ne dotaknite! Stvar ne prihaja iz mojih rok. Gre za to milo srebrno se bliščujočo kroglico, ki jo vidite na sredi žice. Ta snov je morrisit, imenovan tako po svojem iznajditelju, mojem očetu. Voda sestoji, kakor znano iz dveh delov vodika in enega dela kisika; morrisit ima lastnost razkrajati s samim dotikljajem vodo v tej svoji sestavi in sicer v nedoločeni meri. Zmes obeh plinov bi bila nevarni pokalni plin, ki je neraben za kurjavo in razsvetljavo. Zato je zalotan morrisit med bakreno in pocinkano jekleno žico. Na koncu bakrene žice se razvija kisik, na koncu pocinkane pa vodik, tako lahko vjamemo oba plina, ločena drug od drugega s to preprosto pravico. Poglejte sem!«

Razloži steklenico natančneje. Sestavljena je iz dveh delov, ki sta vdelana drug v drugega. Spodnji ima pripravo, da trdno drži žico, zgoraj so napeljene skozi plutovino tri steklene cevi, srednja s lijem, drugi dve opremljeni z gumijastimi cevmi, vse z vijaki.

Ko pritrdi Leonor spodaj kroglico, napelje po eno žico v vnanje steklene cevi, potem zapre vso steklenico.

Če bi oba gospoda ne bila polna drugih občutkov, bi bila gotovo občudovala, s kako veliko spretnostjo so te fine, ozke roke napravile vse to.

MALI OGLASI
Cena oglasa do 21 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 para.

Za 700 Din
mesečno gre vpokojenec, bivši skladiščnik več 4 jezikov in vseh pisarniških del kot sluga, inkasant, paznik, nočni čuvaj, skladiščnik ali slično. Cenjene ponudbe prosil na upravo lista pod: »Zanesljiv 700.«

Trgovski uradnik
perfekten knjigovodja in korespondent z dolgoletno prakso išče primerenega mesta pri večjem podjetju. — Ponudbe pod »Prvovrstna moč« na upravo lista.

Revirni gozdar
z državnim izpitom, 34 letno temeljno vsestransko prakso in prvovrstnimi izpričevanji, izvežban tudi v poljedelakem gospodarstvu, ki je vodil samostojno večje revire ter govori slovenski in nemški, želi izpremeniti svojo neodpovedano službo. Ponudbe pod »Revirni gozdar« na upravo lista.

Službo blagajničarke
išče gospodična, vešča tudi vseh pisarniških del. — Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Blagajničarka.«

Gospodična
poučuje citre proti nizkemu honorarju. Gre tudi na dom. Naslov pove uprava lista.

Trgovski pomočnik
izvežban v manufakturi, išče službo. — Najraje gre na deželo. — Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Trgovski pomočnik.«

Iščem
mladega gospoda, kateri bi me spremljal na nedeljskih izletih. — Ponudbe na upravo lista pod: »Junij, julij, avgust.«

Kupim
jugoslovanske znamke. Ponudbe z navedbo množine, cene in kakovosti na upravo lista pod: »Znamke.«

Absolventinja
dverazredne trgovske šole išče primerenega mesta v pisarni. Gre tudi na deželo in eden do dva meseca brezplačno. — Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Pridnac.«

Damski in dekliški slamniki
po znižanih cenah ravno kar došli!
Oblike damske od Din 70.— do Din 150.—, otroške od Din 50.— do Din 70.— nakiteni od Din 100.— naprej — dokler traja zaloga.
Oglejte si cene v izložbi
MINKA HORVAT, Ljubljana,
Stari trg štev. 21.

Najboljši šivalni stroj in kolesa so edino le
Josip Petelinc-a
znamke
GRITZNER, PHÖNIX in ADLER
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega spona
Pust v vsaki trgovski točnici
Delavnica za popravila
Na veliko. Na malo.

Josip Petelinc, Ljubljana
Na veliko! (blizu Prešernovega spona) ob vodi Na malo!
Priporočila potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modne hlape, pletenine, lepše roba, ščetke, sukce, toaletno blago.
Telefon 915

K SEZIJ!
Brusila za kose znamke »Swatyn« iz najboljšega brusnega materiala ponuja v preprodajo:
FRANC SWATY
tovarna umetnih brusnih in ostrilnih kamnov
Maribor, Jugoslavija.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice
je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo rianso barve
Cena zavojčka Din 5.—
Razpošilja društvo:
»VRTNARSKA ŠOLA« V KRANJU.
Stalna zaloga: Herzmanaky, Korsika, Adria, Bajc, Urbančič, Kana.

Širite »Narodni Dnevnik«